

היחידים, שיכולים להתפלל בזמן, להצטרף לציבור ולהתפלל מוקדם. אך לא מוטלת עליהם חובה לעשות כן. מיהו במקרה שלו לא היה חסר מנין למקדימים.)

מסקנה

תפילה מוקדמת בציבור עדיפה.

סימן ה

הזכרת פסח ב"יעלה ויבוא"

ראשי פרקים

שאלה

- א. מהו שמו המקורי של החג
- ב. חג הפסח בלשוננו
- תשובה

שאלה*

ביום א' דפסח אמר אדם יעלה ויבוא, ובמקום "חג המצות הזה" אמר "חג הפסח הזה", האם יצא י"ח או לא?

א. מהו שמו המקורי של החג

השאלה היא מה שמו המקורי של החג, חג המצות או חג הפסח, שאם שמו חג המצות, ואילו חג הפסח מתייחס ל"ד בניסן בלבד, שהוא יום הקרבת הפסח, נמצא שלא הזכיר כלל את שם החג, ולא יצא י"ח ועליו לחזור ולהתפלל.

ונראה שהדבר תלוי במחלוקת ראשונים. עיין תוס' קידושין ל"ז ב' ד"ה "ממחרת", הק' הראב"ע שמפסוק ביהושע "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח" משמע שפסח הוא ט"ו בניסן, ובפרשת מסעי כתיב "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל" משמע שפסח הוא י"ד בניסן, שהוא יום שחיטת הפסח, ור"ת תרץ שהכונה ביהושע ג"כ ל"ד ומעבור הארץ הוא ישן, ואותו אכלו ממחרת הפסח דהיינו בט"ו, ואילו מצות

וקלוי, דהיינו החדש, אכלו בעצם היום הזה, ר"ל בט"ו.

ור"י תרץ שלשון תורה לחוד, לשון נביאים לחוד, ולשון חכמים לחוד, ונמצא שבלשון התורה פסח היינו י"ד ובלשון נביאים פסח הוא ט"ו.

וע"כ גם ר"ת מודה שלשון חכמים לחוד, שהרי בלשון חכמים פסח הוא כל חג הפסח מט"ו ועד כ"א בניסן, אלא שלדעתו יש לומר שלשון חכמים זו נתחדשה רק אחר החורבן. וראה מש"כ בתוס' חדשים בשם הרב לוי יצחק מברדיצ'ב (במשניות וילנא הגדולות ריש פסחים) שבזמן הבית קראו ל"ד פסח ולט"ו חג המצות. אולם אחרי החורבן קראו לכל החג - פסח, זכר לחורבן. (ועי"ש באופן נוסף שפסח הוא שבחו של הקב"ה ומצות הוא שבחן של ישראל וזה מתאים יותר לפירוש ר"י, שלשון תורה לחוד ולשון נביאים לחוד. תורה נאמרה בלשון של הקב"ה והוא מקלס אותנו במצוות שהזדרנו לצאת, ולשון נביאים הוא לשוננו, של בשר ודם, המקלסים את הקב"ה בפסח, שפסח על בתינו).

נמצא א"כ שלדעת ר"ת רק אחרי החורבן נתחדש בלשון חכמים הכינוי פסח לחג זה. אך אנשי כנסת הגדולה תיקנו לומר בלשון תורה, חג המצות דוקא, וכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים לא יצא י"ח. אך לשיטת ר"י כבר בלשון נביאים כונה חג זה בלשון חג הפסח ואנשי כנסת הגדולה העדיפו את לשון התורה חג

* אדר תשל"ו

בעגה אחרת מלאכי השרת מכירין ומכירין. (ועפ"י הדעה השניה בשר"ע א"ח סי' ק"א ס"ד, ולפי מה שכתב שם המשנ"ב בס"ק י"ח שכן נהגו הנשים משמע שיוצא).

וב'ל' תרגום נקרא החג כולו פסח, כגון באנגלית וכן באידיש ומי שהתפלל באנגלית או באידיש יצא ידי חובתו, ואם כן מה לי "תרגום" עברי מה לי תרגום לועזי? אמנם י"ל ש"תרגום" עברי חמור יותר משום שאם כבר מתפלל בעברית מן הראוי שיתפלל בעברית מדויקת. ואינו מוכרח.

אלא שיש לטעון שכאן מתפלל חציו בעברית מקורית וחציו ב"תרגום" עברי, והדבר תלוי בסוגיה בגיטין ט"ו ב' - ט"ז א' אם מהני חציו בצורה כזו וחציו בצורה אחרת.

ואולי יש לדמות זאת למגילה, שמי שיודע לשון הקודש יש הסוברים שאינו יוצא בתרגום (ע"י א"ח סי' תר"צ ס"ז). וצ"ע אם יש להשוות זאת לכאן.

תשובה

למסקנה נראה שאע"פ שיש להסתפק אם יצא י"ח תפילה, בדיעבד אינו צריך לחזור ולהתפלל.

המצות. אך כל האומר במקום חג המצות חג הפסח יצא י"ח.

והגרש"י ז"ל ב"המועדים בהלכה" הביא שנחלקו בדבר אמוראים בירושלמי אם פסח האמור בתורה הוא י"ד או ט"ו. והביא שם שרש"י והרמב"ם סוברים שפסח ביהושע הוא ט"ו כר"י. (ועיין תענית ד' שבוה נחלקו רבה והאמוראים).

והרד"ק פירש כר"ת שפסח ביהושע הוא י"ד.

ומכיון שהדבר שנוי במחלוקת גדולה בין האמוראים והראשונים, מספק אינו צריך לחזור, ובפרט שלד' הרמב"ם פסח הוא ט"ו, יש כאן עמוד גדול לסמוך עליו.

ב. חג הפסח בלשונו

ולעצם הספק יש מקום לומר שאע"פ שבתורה חג הפסח משמעותו י"ד, מכיון שבלשון חכמים ובלשונו כיום פסח משמעותו כל חג המצות י"ל שיצא י"ח, דלא גרע ממי שהתפלל בלשון תרגום שיצא. ואפילו לר"ף שסובר שיחיד אינו יכול להתפלל בלע"ז זהו משום שמלאכי השרת אינם נזקקין לה, אך כשמתפלל בלשון הקודש

סימן ו

טלטול ספר תורה במכונת בטיולים

ראשי פרקים

שאלה

א. גדר טלטול וחומר איסורו

ב. חילוק בין טלטול עימו לטלטול אליו

שאלה

האם מותר לטלטל ספר תורה בארון מיוחד במכונת לשם קריאה בתורה במשך הטיול?

א. גדר טלטול וחומר איסורו

בקידושין (ל"ג ע"ב) איבעיא להו: "רכוב כמהלך דמי?" ומסקינן דכמהלך דמי. ובשבת ה' ב': "אגוז בכלי וכלי צף ע"ג המים, בתר אגוז אזלינן, והא ניח, או בתר כלי אזלינן והא לא ניח דנייד?" (וצ"ע מדוע לא פשטה הגמ' בשבת את בעייתו של רבא באגוז מהא דטמא וטהור שהביאה בקידושין, ומדוע נשארה בתיקו? וצ"ע לע"ע). ולפי"ז י"ל דספר תורה נחשב מטלטל וחל האיסור